

عناصر طراحی

بازجست رنگ، بافت، فرم و شکل

نوشته‌ی لون اوی و سسیل دیکگل
ترجمه‌ی محمد احمدی نژاد

www.ketab.ir

این کتاب ترجمه‌ای است از:
the elements of design (rediscovering colours, textures, forms and shapes)
Loan Oei and Cecile De Kegel
ISBN: 0 - 500 - 28339 - 7

اوی، لون
عناصر طراحی: بازچسب رنگ، بافت، فرم و شکل / نوشته‌ی لون اوی و سسیل دِ کیگل؛
ترجمه‌ی محمد احمدی‌نژاد. -- امفهان: خاک، ۱۳۸۴.
۲۰۸ ص.: مصور (رنگی). -- (مبانی طراحی: ۲۴)

ISBN: 964-5583-58-6
the elements of design
rediscovering colours, textures, forms and shapes, 2002.
عنوان اصلی:

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.
۱. طراحی -- زمینه و موضوع -- مصور. ۲. طراحی -- زمینه و موضوع -- فهرست‌ها.
الف. کیگل، سسیل. Kegel, Cecile De. پ. احمدی‌نژاد، محمد، ۱۳۴۴، مترجم. ج. عنوان.
ع ۸۵ الف ۱۵۲۰ / NK ۷۲۲
۱۳۸۴

کتابخانه ملی ایران
۱۳۵۲۹ - ۸۴ م

(ناشر برگزیده‌ی سال ۷۷)

ادبیات معماری - شهرسازی

تلفن: ۶۲۳۰۶۳۶ - ۳۱۱

عناصر طراحی

نوشته‌ی لون اوی و سسیل دِ کیگل

ترجمه‌ی محمد احمدی‌نژاد

طراحی جلد، صلیحه‌آرایی و نظارت بر چاپ: کارگاه گرافیک نشر خاک

امور رایانه: حمیده جسن‌نژاد

شمار: ۵۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۴

بها: ۹۸۰۰ تومان

ISBN: 964-5583-58-6

شابک: ۹۶۴-۵۵۸۳-۵۸-۶

کلیه‌ی حقوق برای نشر خاک محفوظ است.

درآمد

کافی است به اطراف خود بنگریم. همه‌ی عناصر بصری زیبا اطراف و در نزدیکی ما هستند. انواع خطوط افقی و عمودی، منحنی، شکسته، تضادها، هماهنگی‌ها، ریتم‌ها و انواع بی‌شمار رنگ‌ها و شگفت‌آور آنکه زیباترین و مناسب‌ترین تناسب‌ها نیز در میان آنها حاکم است.

کافی است بنگریم به طبیعت که همیشه در طول تاریخ بهترین معلم ما بوده و سرانجام به آنچه که انسان‌ها در اندیشه‌ی خود پرورانده و سپس ساخته‌اند. بنگریم به کوه‌ها و صخره‌ها، به دشت‌ها و مراتع به زیر و روی دریاها و اقیانوس‌ها، به حیوانات گوناگون، درختان، گل‌ها و برگ‌ها و سرانجام خود انسان به عنوان اشرف مخلوقات و بسیاری دیگر از مصنوعات ساخت دست او.

اصول و مبانی بسیاری از شاهکارهای هنری هنرمندان جهان از مبانی حاکم بر طبیعت گرفته شده است؛ از ثبت نخستین نگاره‌ها بر دیوار غارها تا به امروز و به فردا.

آموزش اصول و مبانی هنرهای تجسمی با تمام تحولات و تغییراتی که در کالبد آثار هنری امروز جهان پدید آمده همچنان الفبایی ماندگار دارد که باید آموخته شود.

کتاب حاضر بدون نیاز به شرح و تفسیری پیچیده به ما می‌آموزد به آنچه در اطراف خود می‌بینیم دقت و اندیشه کنیم، مکاشفه‌ای دیگر از اطراف و اکناف خود داشته باشیم و رنگ، بافت، فرم و شکل را به عنوان الکوی الفبای طراحی به کار گیریم.

تصاویر این کتاب که با دقت و تردیدی متفکرانه انتخاب شده‌اند یک بار دیگر الفبای آموزشی اصول و مبانی طراحی را برایمان یادآوری می‌کند که چگونه به اطرافمان درست و موشکافانه نگاه کنیم.

یادداشت

پوسته‌های متورق درخت چنار اکنون در پاریس، روزی از ردیف درختان دالان سبز عباس‌آباد، چهارراه اردیبهشت، مشابه آن، رنگ‌های متورق بدنه‌های شهر که حکایت از رنگ‌آمیزی سالیانه‌ی عیدانه و نم بهارانه داشت. جزئیات حوله‌ی کتانی از ژاپن در کتاب امروز و طرح سوزنی مادرم در مجموعه عکس‌های دیروزم؛ الگوی چوخای مرد بختیاری ارگ به دست، اندیشه‌ی من برای القای مفاهیم مطرح در تصاویر طرح قالی فری‌ویل، نمای خانه‌ی ون رزمالین؛ طرح‌های چنار منار و راه‌راه‌های روان در صفحات حدود ۹۰ کتاب. طرح سله‌ی خاک؛ آرایه‌ی جلد پروژه‌ی روستایم تا سله‌های پارک ملی یوسمیتی، همه و همه اندیشه‌ها و روش‌های مشترک من و پدیدآورندگان این اثر برای تحقیقی به منظور بازجست رنگ، بافت، فرم و شکل؛ دیروز دغدغه‌ی ذهنی سال‌هایم و امروز تحقق یافته به زیبایی در کتابی که پیش روست.

کتاب تلاشی برای آموزش «چگونه دیدن»، «کنار هم دیدن» و حساسیت به محیطی است که در آنیم. در کتاب همه‌ی محیط چه طبیعی و چه مصنوعی مورد مذاقه قرار گرفته. نشان داده شده که چگونه می‌توان تمام الگوهای آن را در چارچوب عناصر اصلی: آرایه‌های مختلف نقطه‌ها، خطوط راست، منحنی، مورب یا متقاطع، صفحاتی چون مستطیل، مربع، لوزی، مثلث و دایره تعریف کرد. مفاهیم فوق با بیانی حاصل از کنار هم نهی تصاویر، در گستره‌ی وسیعی از عناصر و فنون، به یک تأویل، جاودانه و جهانگیر و به دیگر مفهوم، تاریخ‌مند و به لحاظ فرهنگی، مشروط بازنموده می‌شوند. عناصر طراحی همواره تکرار شونده، ما را به بطن روند خلاقه می‌برند؛ انتقالی که متضمن الهام یا تقلید، بازتمایی یا

به دختران هنرمند جوانم
ریحانه و سها
شیخ بهایی و شیروانی

تفسیر می‌باشد. کتاب یادآور آنست که چگونه جستجوی موضوعی جدید، سفری است برای بازجست فرم‌های گذشته و حال.

لون اوی و سسیل دو کیگل پدیدآورندگان کتاب، هر دو به نوعی با صنایع نساجی مربوطند. خانم اول، سخنرانی‌ها و نوشته‌های متعددی در این باب دارد و دومی علاوه بر تحصیل طراحی منسوجات، تدریس بافندگی را نیز در برنامه‌ی خود دارد و عکاس پرکاری به حساب می‌آید.

ایده‌ی کلی تحقیق، آن‌گونه که در سپاس‌نامه آمده، حاصل اندیشه و تخیل هر دو پدیدآورنده است، ایده‌ای که با نظریات گرت استال قوام یافته است. ۱۴۲ عکس از کل مجموعه، کار سسیل و متن از لون که کاش این بخش کار دیگری می‌بود چه، آنقدر سهل‌انگارانه انجام شده است که ترجمه نیز نتوانست از زهر آن بکاهد.

محمد احمدی‌نژاد
تایستان ۸۴

فهرست

مقدمه ۷

رنگ ۹

بافت ۲۵

نقطه ۴۷

نقطه و خط ۶۷

خط ۷۷

چلیپا ۱۱۹

صفحه ۱۲۵

دایره ۱۶۹

فهرست تصاویر ۱۹۸

سپاس نامه

با تقدیر فراوان از
آنتی ون هوت (موزهی فرهنگ استوایی، آمستردام) و لییان پولت (گالری دارون،
انت ورپ) که امکان عکاسی از کلکسیون هایشان را برای ما فراهم ساختند. و با
تشکر از گرت استال که ما را در ارزیابی ایدهی کتاب یاری کرد و گرت بوسخارت،
هیلدا ون کرکهون، انک د بروئین به دلیل نظریات نقادانه شان و نیز چون گانی
که آهنگ خوش زبان کتاب، از اوست. و با تقدیر از فرانسیس، واندا و ایوان استراون
برای کمک های شایانی که به ما ارزانی داشتند. این پروژه حاصل زحمت همه
آنهاست که یاری رسان ما بودند.

ایدهی تحقیق و صفحه آرایی	لون اوی و سسیل د کیکل
متن	لون اوی
عکس	سسیل د کیکل (۱۴۳، عکس)
عکس های تکمیلی از	لونو آمبر، صفحه ی ۲۳
	انا بیک: صفحه ی ۹۱
	لون اوی: صفحات ۱۸-۲۰، ۴۵ تصویر سمت چپ و راست؛ ۴۸ تصویر سمت راست
	هیروویوکی شیتندو: صفحه ی ۱۴۵
	فرانسیس استراون: صفحه ی ۱۷۱
	واندا استراون: صفحات ۴۰، ۱۲۷
	یاپ هونگ سنگ: صفحات ۹۰، ۱۸۱ تصویر سمت راست
	تاکاهیرو یونکاوا: صفحات ۱۹۴، ۱۹۵

مقدمه

راز حقیقی جهان در مشهودات است، نه در نامشهودات.
اسکار واید

دیربست که توجه و علاقه‌ی فراوانی به ویژگی‌های آشکار و اغلب غیر توجه‌برانگیز اجسام را در وجودمان پرورانده‌ایم. مجنوب زیبایی‌های نهان در محیط طبیعی و مصنوع خود، مفتون بافت‌ها، الگوها و رنگ‌ها نیز شده‌ایم. با گردآوری الگوهای بصری تکرار شونده در طبیعت، همچنین الگوهای متنوع در آثار مصنوع، به شباهت‌های چشمگیر آنها پی برده و از اینکه این مانایی‌ها - ولو نتیجه‌ی قاعده کلی نظم جاری در وجود طبیعت و بشر باشد - به شگفت آمده‌ایم. باهم‌نهی نتایج مشاهداتمان - از دیدهای کلان مناظر، چشم‌اندازها و شهرها گرفته تا نمای نزدیک اشیایی از دست‌مایه‌های هنرهای زیبا، صنایع و زندگی روزمره‌ی آدمیان - به این دریافت قطعی رسیدیم که این نتایج همه از عناصر ساختاری ثابتی چون نقطه‌ها، خطوط و اشکال پایه‌ی هندسی شکل یافته‌اند. این عناصر صرف‌نظر از خاستگاه آنها، اجزای بنیادین زبان جهانی الگوهايند.

در عرصه‌ی گیتی، آرایش‌های مختلف نقطه‌ها، خطوط راست و منحنی، چلیپا و اشکال هندسی همچون مستطیل، مربع، لوزی، مثلث و دایره - همه در گستره‌ی وسیعی از مواد و مصالح و همچنین فنون یافت می‌شود. این عناصر در همه‌ی فرهنگ‌ها و در همه‌ی دوران‌ها مشترک بوده و جاودانگی و جهانی بودن آنها بنابر هویت سازنده، شرایط جسمی وی و زمینه‌ی فرهنگی، با تجلی در فرم‌های مختلف به اثبات رسیده است. چنین عناصر جهانگیری، به مرور بازجست شده و به الگوهای جدید تغییر شکل می‌یابند. بنابراین ابداع یا خلق،

بازنمایی یا تأویل، خواه با «الهام»، خواه با «تقلید» در واقع نوعی بازآفرینی است. با این وصف، به‌کارگیری مکرر این عناصر ثابت نمی‌تواند مانع خلاقیت و نوآوری تلقی شود، آلدو ون ایک می‌گوید: بازکشف مستلزم کشف موضوعی جدید است. نوآوری یعنی، بازگشت به اصل یک چیز.

ایده‌ی کلی این کتاب، براساس اسلاید شویی برای طرح جونیچی آرای و نونو نوکوبی - که در سال ۱۹۹۷ در موزه‌ی تکستایل هلند [موزه‌ی صنایع نساجی] ارائه شد و مورد حمایت انجمن طراحی هلند، قرار گرفت - استوار است. خلاصه طرح ارائه شده توسط جونیچی آرای، الگوواره‌های الهام یافته از صنایع نساجی بومی یافته‌ی اقوام ژاپنی را به نمایش می‌گذاشت. هدف این اسلاید شو، کشف منشأ این الهامات بود. از انباشت تصاویر بی‌شمار ذخیره شده در خاطرمآن بسیاری بالطبع به صورت عکس ثبت شده‌اند. بر این اساس، به مجموعه‌ی گسترده‌ی عکس‌هایمان که در طول بیش از یک دهه در سفرها گرفته بودیم، همچنین تصاویر صنایع نساجی و مجموعه‌های قوم‌نگاری شخصی خود سوق یافتیم. تصاویر مناسب، یا عکس‌ها و موضوعاتی از مجموعه‌های دیگران تکمیل شد. این کتاب دربردارنده‌ی گزیده‌هایی از یافته‌های ماست. به معنای دقیق کلمه، کتاب مرجعی است برای استفاده‌ی همگان.

لون اوی و سسیل دیکگل